

KİTABIN ADI

ZAMANSIZ ŞEHRİN ÇOCUKLARI

YAZAR

ALMILA AYDIN, NİLAY YILMAZ, SEDA ÖĞRETİR

ÇİZER

OSMAN SELÇUK ÖZDOĞAN

PROJE KOORDİNATÖRÜ

NİLAY YILMAZ

ETKİNLİĞİ HAZIRLAYAN

NİLAY YILMAZ, KADRIYE CAN

TEMA/KONULAR

Tarih ve gelenek, aile, ülke, gelenekler, bayramlar, tarihî yerler, kültürel miras, sanat, bilim, arkeoloji, okuryazarlık, sözlü kültür, yazılı kültür, görsel okuryazarlık, çevre, bitkiler, canlılar, sağlıklı yaşam

ANAHTAR KELİMELER

Arkadaşlık, kültürel miras, meslekler, tarihî mekânlar, İstanbul, semboller, bilim, sanat

ALTIN KİTAPLAR
AKADEMİ

KİTABIN ÜÇ YAZARINDAN

İz Bırakmak... İz Sürmek...

Bu kitap insan haklarını, cinsiyet eşitliğini, barış ve şiddetsizlik kültürünü geliştirmeyi, dünya vatandaşlığını, kültürel çeşitliliği ve kültürün sürdürülebilirliğini destekleyecek bilgi ve becerileri hikâyeler aracılığıyla güçlendirmeyi hedefliyor. Altın Kitaplar Yayınevi olarak daha az karbon ayak izi bıraktığımız, somut ve somut olmayan kültürel mirasımıza sahip çıktığımız, sadece insan türü için değil canlı ve cansız tüm varlıkları kendimizden ayrı görmediğimiz, farklılıkları ve yeryüzünü tüm çeşitliliğiyle kucaklayıp gözettiğimiz “sürdürülebilir” bir dünya hayali içindeyiz.

Edebiyatın, özünde “başka ve bambaşka bir dünya tahayyülü” taşıdığını bilerek ve hikâyelerin çoğu kez gerçeklerden daha güçlü ve daha etkili olabileceğine inanarak “çoğulcu dünyaları barındıran bir dünya” hedefini yayınlarımızla destekliyoruz.

Bir şehir, başta coğrafyası ile ardından tarihî dokusu, kültürel miras unsurları, ekonomik ve sosyal yapısı ile şekilleniyor. Şehirler insanoğlunun kendi hayatını düzenlemek üzere inşa ettiği yapılar olduğundan bir şehir kendisini inşa edenin kültürünü de yansıtıyor. Bu yüzden bir şehri anlamak, onu oluşturan tüm özellikleri görebilmekle ve gördüklerini okuyabilmekle ilgilidir.

Şehre ruh ve değer katan elbette sadece somut yapıları ve şehrin fiziksel özellikleri değildir. Kültürel mirasının aktarılmasında taşıyıcı rolünü üstlenen dil de çok önemlidir. Sözlü anlatımları, gösteri sanatları, gelenekleri, toplumsal uygulamaları, ritüelleri, şöenleri, halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamaları ve el sanatları ile “şehir bir bütündür”. Bir yer ancak bu değerler bütünüyle gerçeklik kazanır; gerçekliği ancak bu değerlerde ve bu değerlerle somutlaşır.

Bizans, Osmanlı ve günümüz İstanbul’unda, Zeytinburnu sokaklarında geçen Zamansız Şehrin Çocukları romanını okurken bu dönemlere özgü somut ve somut olmayan kültürel mirasın hangilerinin yok olduğunu, hangilerinin ne kadar değiştiğini ve hangilerinin hâlâ yaşamakta olduğunu göreceğiz, satırlar arasında dolaşırken sürdürülebilirliğin izini şu konularda sürebileceksiniz:

- 5. yy, 19. yy ve 21. yy'da çocuğa bakış, çocukluk kavramı, çocukluğun benzer ve farklı yönleri
- Değişen ve değişmeyen çocuk oyunları, oyuncaklar, giysiler ve arkadaşlık
- Aile yaşamı, toplumsal roller, kimlikler, farklı kültürler, inançlar
- Eğlence ritüelleri, evde yaşam, toplumsal hayat
- Çocukların ihtiyaçları, korkuları, endişeleri, hayalleri ve sevinçleri
- Sınavlar, meslek seçimi, eğitim hayatı, sosyal hayat, haklar, değerler, beklentiler
- Kaybolan zanaatlar, döneme özgü ustalıklar, işler, meslekler
- Sanat ve arkeoloji, semboller
- Tarihî kent dokuları, anıtlar, el yazmaları
- Doğa ile kurulan bağ, bitkiler, hayvanlar, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar
- Bir ilçenin, bir mahallenin, bir binanın değişen ve değişmeyen yüzü
- Dil ve iletişim, dönemin tercih edilen iletişim dilleri

İnsanlığın ortak kültürel mirasını hep birlikte korumak dileğiyle...

Yetkin ve Erdemli İnsan:

- Ahlaklı, bilge, cesaretli, iradeli, estetik, sağlıklı, sorgulayıcı

EĞİLİMLER

- Benlik eğilimleri (merak, azim ve kararlılık, kendine inanma, kendine güvenme), sosyal eğilimler (empati, sorumluluk, güven), entelektüel eğilimler (yaratıcılık, gerçeği arama, soru sorma).

BECERİLER

Okuma Becerisi

- Yönetme (seçim yapma, ilişkiyi sürdürme), anlam oluşturma (tahmin etme, çıkarım yapma, karşılaştırma, sınıflandırma, tepki verme), çözümleme (parçalar arasında ilişki kurma), yansıtma (kendini değerlendirme, tepki ortaya koyma)

Konuşma Becerisi

- Yönetme (ilişkiyi sürdürme), İçerik oluşturma (tahmin etme, çıkarım yapma, karşılaştırma, sınıflandırma, tepki verme), kural uygulama (iletileri açık ve örtük biçimde ifade etme), yansıtma (kendini değerlendirme, tepki ortaya koyma)

Tarihsel Empati Becerisi (SBAB3)

- Yorumlama, tarihsel bağlamlaştırma (dönemin/zamanın koşullarını fark etmek; tarihsel aktörü/olayı/durumu günümüz koşullarıyla karşılaştırmak, tarihsel aktörü/olayı/durumu ait olduğu dönemin koşulları içerisinde açıklamak), yapılandırma (mevcut olay/konu/durumu inceleyerek çıkarım yapmak, mevcut olay/konu/durumla ilgili kendi öz bilgisi ile elde ettiği çıkarım üzerine öznel ifadelerde bulunmak)

Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi (SBAB4)

- Karşılaştırma (belirlenen özelliklere ilişkin benzerlikleri/farklılıkları listelemek), sıralama (olay/dönem/kavramları kronolojik olarak sıralamak), değişim ve sürekliliği neden sonuç ilişkileriyle yorumlama (değişim ve sürekliliğin etkilediği unsurları incelemek, değişim ve sürekliliğinin nedenlerini ve sonuçlarını değerlendirmek); değişim ve sürekliliğin geleceğine yönelik kanıta, gözleme ve deneyime dayalı öngöründe bulunmak.

- Çerçevesi belirlenmiş bir konu hakkında konuşur.
- Arkadaşlığın temel özelliklerini düşünür.
- Somut ve soyut kültürel miras özelliklerini düşünür.
- Tarihsel dönemlerin (Bizans, Osmanlı ve 21. yüzyıl) özelliklerini bilir.
- Neden-sonuç ilişkilerini fark eder.
- Parça-bütün ilişkisi kurar.
- Parça-bütün ilişkisini fark eder.
- Okuduklarını özetler.
- Somut ve soyut benzetmeler yapar.
- Bir görsel ile bir kavramın benzer noktaları bulur.
- Kavramlar arasında farklı örüntüler kurar.
- Diğerleriyle birlikte öğrenme ortamlarına aktif bir şekilde katılarak ve grup tartışmalarında soru ve fikirlere katkıda bulunarak sosyal sorumluluğunu sergiler.
- Okuduklarını kendi yaşantısıyla ilişkilendirir.
- Metinler arasındaki bağlantıyı fark eder.
- Metinler arası bağlantı kurar.
- Görsel okuma çalışması yapar.

ETKİNLİĞİN GENEL KAZANIMLARI

A) OKUMA ÖNCESİNDE YAPILABİLECEK ETKİNLİKLER

BİRİNCİ ETKİNLİK: Arkadaşlık Deyince...

ETKİNLİKLER

Gerekli

- Çalışma kâğıdı (çocuk sayısı kadar çoğaltılır)

Malzemeler

- Çalışma kâğıdı (grup sayısı kadar çoğaltılır)
- Çalışma kâğıdı (bir adet), kâğıt, kalem

Anımsatma:

Bu çalışmada kullanacağınız çalışma kâğıtlarını saklayın. Kitabı okuduktan sonra yapacağınız uygulamalarda arkadaşlık üzerine yeniden konuşurken bunlardan da yararlanacaksınız.

Birinci Aşama:

Arkadaşlığın dört temel özelliği hakkında konuşun. Çocuklar kitabı henüz okumadıkları için Süleyman Düğümü'nün şeklini ve anlamını bilmiyorlar. Burada amacımız bu sembol ile görsel açıdan tanışmaları ve bu şeklin dört kolu üzerinden arkadaşlığın dört temel özelliğini tartışmaları. Herkes arkadaşlıkla ilgili dört temel özelliği kendi bakış açısından dillendirecektir. Belirli bir yanıtı ulaşmak ya da ortak özellikleri saptamak gibi bir amacımız yok. Öncelikle herkes bireysel tanımına odaklanıyor.

- Çalışma kâğıdını kullanın.

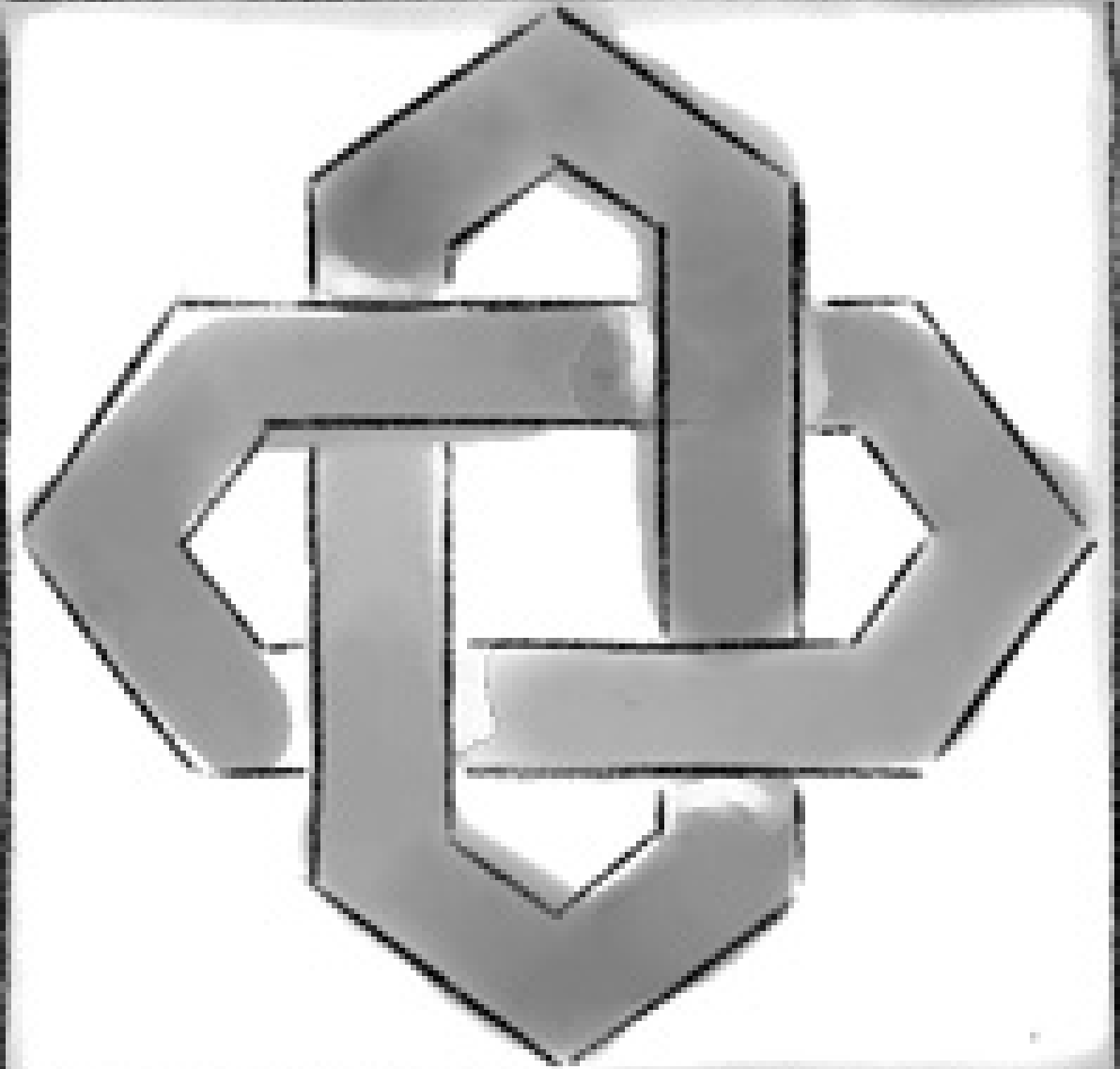
ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okumadan Önce

ETKİNLİKLER

Arkadaşlık Deyince...

- Sizce arkadaşlığın dört temel özelliği nedir? Aşağıdaki şeklin kollarına yazın.

ALTIN KİTAPLAR
AKADEMİ

İkinci Aşama:

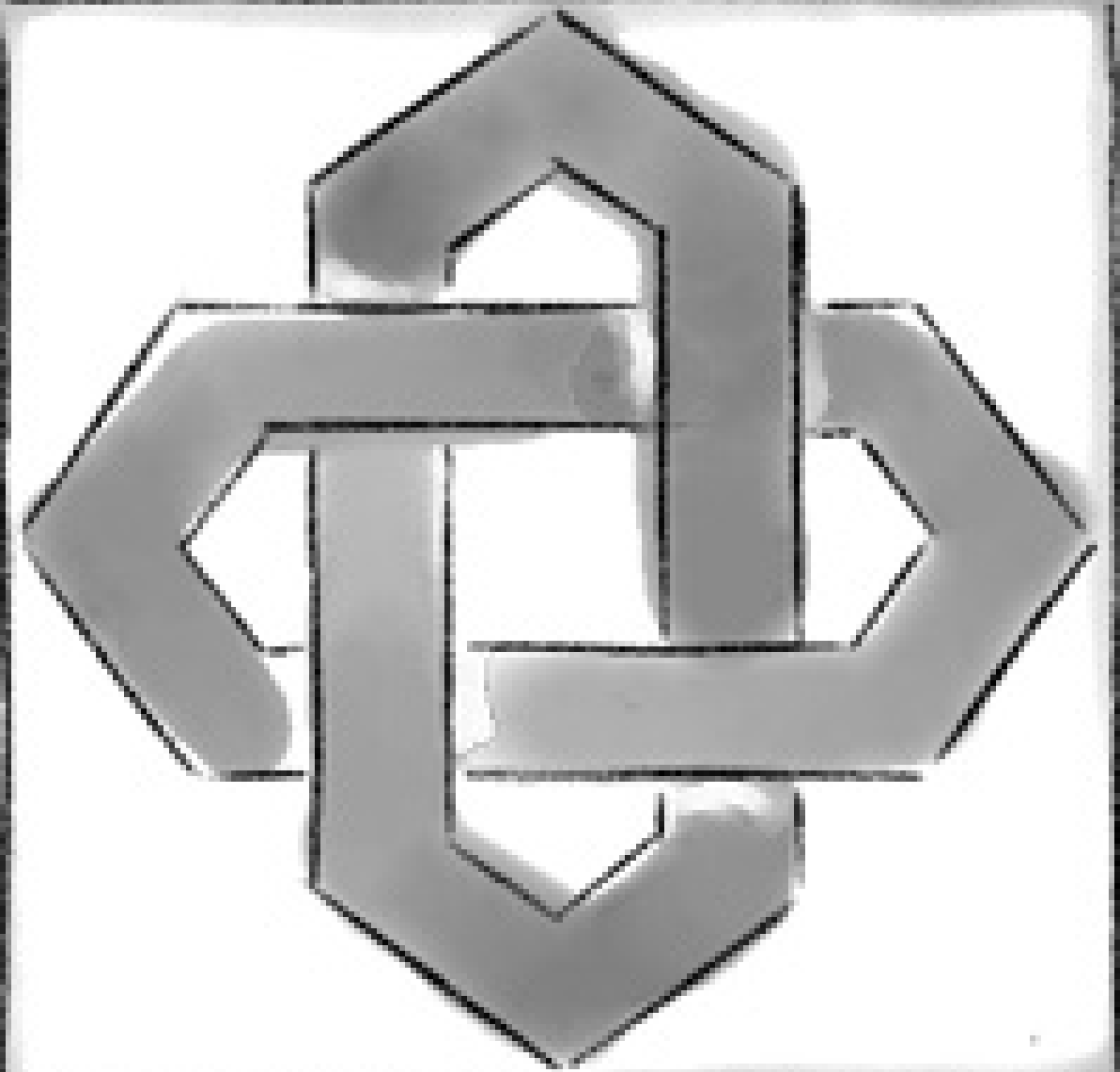
- En az dört grup oluşturun. Her gruba bir çalışma kâğıdı verin. Gruplar kendilerine bir isim bulsun. Bu isim takım arkadaşlığı kavramına, birliğe ya da ortak özelliklere gönderme yapacak bir isim olsun. Örneğin Dört Kafadar, Dedektif Takımı, Oburlar, Beyaz Aslanlar...
- Arkadaşlığın özelliklerini her grup kendi içinde konuşsun, grup üyeleri daha önceki çalışmada bireysel olarak yazdıkları özellikleri grup üyeleriyle paylaşsınlar. Daha sonra grupça karar verdikleri dört temel özelliği seçip ikinci çalışma kâğıdına yazsınlar.
- Grupların çalışma kâğıtlarını duvara/panoya asın.
- Çalışma kâğıdını kullanın.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okumadan Önce

ETKİNLİKLER

- Grubumuzun Adı:
- Arkadaşlığın dört temel özelliğini gruptaki arkadaşlarınıza okuyun/ anlatın.
- Tüm grup üyelerinin söylediklerinden yola çıkarak grubunuzun seçtiği dört temel özelliği şeklin kollarına yazın.

ALTIN KİTAPLAR
AKADEMİ

Üçüncü Aşama:

- Çalışmanın son aşaması ile arkadaşlığı bireyselden küçük gruba, küçük gruplardan da büyük grup tanımına taşımış olacağız.
- Grupların duvara/panoya astıkları kâğıtlarda yazan özellikleri hep birlikte inceleyin. Her gruptan bir temsilci arkadaşlığın dört temel özelliğini okusun.
- Sınıfça tartışın ve arkadaşlığın dört temel özelliğine hep birlikte karar verin. Bunlar, bu sınıfın/tüm grubun belirlediği “arkadaşlık” özellikleri olsun.
- Çalışma kâğıdını kullanın.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okumadan Önce

ETKİNLİKLER

... SINIFI ARKADAŞLIK DEYİNCE NE ANLIYOR?

- Sınıfça karar verdiğiniz dört temel özelliği yazın.

ALTIN KİTAPLAR
AKADEMİ

Dördüncü Aşama:

- Önceki aşamalarda kişisel, küçük grup ve büyük grup tartışmasına taşıdığımız arkadaşlık özelliklerini bu kez de bir tartışmaya çekin. Aşağıdaki soru çerçevesinde arkadaşlık hakkında hep birlikte düşünün.

Arkadaşlık evrensel midir yoksa ülkeye ve döneme göre değişen bir kavram mıdır?

B) OKURKEN / OKUDUKTAN SONRA YAPILACAK ETKİNLİKLER

İKİNCİ ETKİNLİK: Okuma ve Anlama Soruları

Birinci Bölüm

1. Marcus çırak olarak çalıştığı atölyelerde neden bir türlü dikiş tutturamıyor? Seçici olduğu için mi yoksa gerçekleştirmek istediği bir hayali mi var?
2. Mozaik yapımının aşamaları nelerdir? Marcus, bu aşamaların neden dikkat ve sabır gerektirdiğini düşünüyor?
3. Beatus, Valerius'un taşıdığı kesenin mor rengine neden kafayı takıyor? Moru diğer renklerden ayıran nedir?
4. Marcus'un annesi, oğlunun ve Beatus'un Valerius'la arkadaş olduklarını çocukların hangi davranışlarından yola çıkarak anlıyor?
5. Marcus'un Augustus Usta'nın verdiği emanete sahip çıkmak için yaptıkları onun hangi karakter özelliklerine vurgu yapıyor?
6. Marcus neden arkadaşlığın da su gibi şifalı olduğunu düşünüyor? Suyun başka özelliklerini de düşünün. Sizce arkadaşlık ve su arasında ne tür benzerlikler var?
7. Alt bölümlerin her birindeki bölüm başı görsellerini inceleyin. Görselin o bölümde anlatılan konuyla hangi açılardan ilgili olduğunu söyleyin.

İkinci Bölüm

1. Agah sürekli düşünüyor, aklı biraz karışık. Neye karar veremiyor?
2. Agah hangi mesleği yapacağına, hayatına nasıl devam edeceğine nasıl karar verdi? O an ne oldu da Agah'ın düşüncesi netleşti?

3. Safiye Ali abisi Agah ve arkadaşları Osman Hamdi, Hasan ve Salomon'un karakter özelliklerini dört element (ateş, hava, su ve toprak) üzerinden açıklıyor:

Karakterlerin her biri bir elementle eşleşiyor. Kim hangi element idi? Eşleştirme ve benzetme yaptığı bölümü bulun, bu eşleştirmeye dayanak olan sebepleri (karakterlerin duygularını ve davranış biçimlerini) söyleyin.

4. Agah ve arkadaşları taifelerine “Mutatis Mutandis” ismini verdi. Dört arkadaş ve Safiye Ali değişmesi gereken şeyleri hem bireysel hem de takım olarak değiştirme amacıyla hareket ediyor. Bu amacın takımlarının ismiyle nasıl bir ilişkisi var?

5. Agah öncelikle kendini değiştirmek istiyor. Safiye Ali ise hem kadınlar hem de hayvanlarla ilgili bazı uygulamaların değişmesi gerektiğini düşünüyor. Onu mutsuz eden şeyler neler, bunların değişmesi için neler yapıyor?

6. Alt bölümlerin her birindeki bölüm başı görsellerini inceleyin. Görselin o bölümde anlatılan konuyla hangi açılardan ilgili olduğunu söyleyin.

Görseller Bizans Dönemi'nde yer alan görsellerle hangi özellikleriyle benziyor, hangi özellikleriyle farklılık gösteriyor? İki dönem görseller aracılığıyla birbirine göndermeler yapıyor mu?

Üçüncü Bölüm

1. Defne evdeki bazı sorumluluklardan muaf tutulan Demir'i hem kıskanıyor hem de onun son iki yıldır robot gibi yaşadığını düşünüyor:

Defne'ye Demir'in robotlaştığını düşündüren sebepler neler olabilir? Demir ne yapıyor, ne yapmıyor?

2. Gülay ablanın mesleği neden çocukları heyecanlandırıyor? Heyecanlandıklarını gösteren hareketleri ya da cümleleri gösterin.

3. Çocuklar tarihî kitaplardan okuyup ezberlemekten şikâyetçiler. Daha eğlenceli ve kalıcı öğrenme yolları hakkında neler düşünüyorlar? Tarihî hangi yollarlar öğrenselerdi daha mutlu olurlardı?

4. Defne bugün oynadığı bilgisayar oyunu için geçmişte inşa edilmiş yapılardan ilham alıyor. Bundan yola çıkarak kültürün oluşumu hakkında düşünüyor. Sizce kültür nasıl oluşuyor? Minecraft oyununun özellikleriyle kültürel birikimi ilişkilendirin. Hangi yönlerden birbirlerine benziyorlar?
5. Alt bölümlerin her birindeki bölüm başı resimlerini/görsellerini inceleyin. Görselin o bölümde anlatılan konuyla hangi açılardan ilgili olduğunu söyleyin. Görseller Bizans ve Osmanlı dönemlerinde yer alan görsellerle hangi özellikleriyle benziyor, hangi özellikleri ile farklılık gösteriyor? Üç dönem görseller aracılığıyla birbirine göndermeler yapıyor mu?

GÖRSEL OKUMA ÇALIŞMALARI İLE OKUMA ANLAMA UYGULAMALARI

- Bu çalışmayı uygulamadan önce, önceki bölümde yer alan okuma-anlama soruları içindeki her bölümün son sorusu üzerinde (görsellerle ilgili olan) çalışmış olmalısınız. Bu uygulama oradaki verilerden hareket ederek yapacağımız bir başka görsel okuma çalışmasıdır. Bir bölüm seçin ve o bölümün alt bölümlerinde anlatılan olayları diğer iki bölümün alt bölüm başlarındaki görselleri kullanarak anlatın. Ana bölümlerde toplam 6 adet görsel olmasından yola çıkarsak anlatılacak bölüm kendi özgün görselleri dışındaki diğer 12 görsel üzerinden anlatılacak. Birinci bölüm ikinci ve üçüncü bölüm görselleri ile, ikinci bölüm birinci ve üçüncü bölüm görselleri ile, üçüncü bölüm birinci ve ikinci bölüm görselleri ile.
- Burada amacımız görsellerle o bölümde anlatılan olayları eşleştirmek. Bu eşleşme somut, soyut ve simgesel anlamlar üzerinden yapılmalı, doğru- dan bir eşleşme arayışı içine girilmemelidir. Örneğin Bizans Dönemi'nin ikinci görseli (Görkemli Bir Villa ve Kasa Kasa Tessera), Osmanlı Dönemi'nin ilk bölümüyle eşleşebilir çünkü bu bölümde Agah büyük büyük dedesinin eski defterinden bahsediyor, Arap Bacı Kalfa o aile yadigârı defteri yan odadaki bir sandık içinden çıkarıp getirmişti.

Bizans Dönemi'nin beşinci görseli de (Agustus Usta'nın Emaneti ve Mühürler) yine aynı bölümle yani Osmanlı Dönemi'nin ilk bölümüyle birleşebilir çünkü aile yadigârı bu defterin bir anahtarı var, tıpkı mühür gibi zamanı geldiğinde yani yıllar sonra açılıp Agah ve Safiye Ali'ye verilmek üzere Arap Bacı Kalfa'ya emanet edilmiş.

Eşleştirmeler hem somut/doğrudan/yakınsak açıdan (örneğin “emanet” sözcüğü gerekçe gösterilerek) ya da dolaylı/ıraksak açıdan (örneğin “kapalı, anahtar, mühür” sözcükleri gerekçe gösterilerek) eşleştirilebilir. Amacımız bölümü temsil eden ana olaylardan biriyle eşleşecek görselleri bulmak.

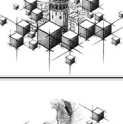
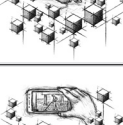
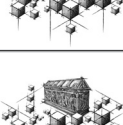
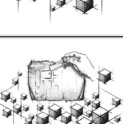
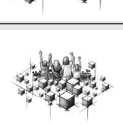
Bir başka örnek; günümüz döneminin altıncı görseli (Gerçekler Açığa Çıkıyor), Osmanlı Dönemi’nin ilk bölümüyle eşleşebilir. Bu eşleşme hem Mutatis Mutandis ve dört arkadaşın diz dize olması, birliktelikleri ile hem de Sultan’ın aslanı Beşir’i görmek için sokakta dizilen ve el sallayan halk ile eşleşebilir.

- Bu çalışma Nilay Yılmaz’ın Düşünsel Okuma kitabındaki “Enlem Boylamda Bağla Birleştir Ör” isimli çalışmasından uyarlanmıştır (Yakınsak Düşünme, sayfa 44). Tekniğin ayrıntılı yönergesi için bkz. Ek I bölümü).
- İsterseniz bu eşleştirmeyi görseller üzerinden değil de bölüm isimleri ve sözcükler üzerinden de yapabilirsiniz. Örneğin günümüz dönem’nin üçüncü alt başlığı “Yüzlerce Yıldır Uyuyanlar”, Osmanlı Dönemi’nin ilk bölümündeki olaylarla eşleşebilir. Dede yâdigarı kitabın Agah ve Safiye Ali’ye teslim edilmek üzere yıllardır beklemesi ve sonunda Safiye Ali’ye verilmesi ile artık uykudan uyanması eşleştirme gerekçesi olarak söylenebilir.

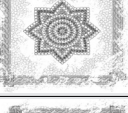
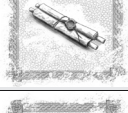
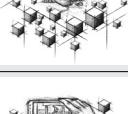
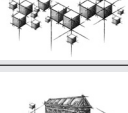
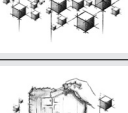
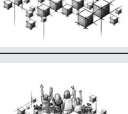
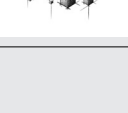
Ya da günümüz döneminin dördüncü alt başlığı “Takip”, Osmanlı Dönemi’nin ilk bölümünde Safiye Ali’nin artık dedesinin ilmini/şifa öğretisini takip edeceği söylenebilir. Ya da üçüncü bölümde Kocaoğlu’nın Agah’ı takip etmesi ile aynı bölümün başlığı ile (“Aradığın Seni Arayandır”) eşleşebilir.

- Eşleştirmelerde hem somut/doğrudan/yakınsak veya dolaylı/ıraksak açıdan eşleştirme yapabileceğimizi unutmayın. Gerekçesi söylendiği ve o bölümde anlatılan bir olayla ya da doğrudan bir sözcükle bağlantısı kurulabildiği sürece yanıtlar kabul edilebilir.
- Çocuklara aynı görseli diğer iki bölümün farklı alt bölümleri için birden fazla kez kullanabileceklerini vurgulayın. Amacımız esnek düşünmeyi öğretmek. Bir şeyin birden fazla gruba ait olabileceğini ve aynı şeyin farklı gerekçeye farklı şeylere bağlayabileceklerini göstermek.
- Eşleştirme etkinlikleri hem bir özet çalışması hem de yeniden anlatma çalışmasıdır. Çok amaçlı ve bol kazanımlı eğlenceli bir çalışmadır. Eşleştirmeler için aşağıdaki tabloları kullanabilirsiniz.

Birinci Bölüm

	Constantinopolis Caput Mundi	Görkemli Bir Villa ve Kasa Kasa Tessera	Salomon Düğümü ve Diğer Motifler	Çayırdaki Eğlence ve Gizemli Durumlar	Augustus Usta'nın Emaneti ve Mühürler	Arkadaşlıklar ve Gün Işığına Çıkan Sırlar
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						

İkinci Bölüm

	Mutatis Mutandis	Çırpıcı Çayını ve Kökler	Aradığın Seni Arayandır	Dört Element Dört Görev	Dünya'nın Evi'nde	Geçmiş Anlar Geleceğe Kılavuzdur
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						

Üçüncü Bölüm

	Bir mindcraf şehri	Adında kaz geçen bir yer	Yüzlerce yıldır uyuyanlar	Takip	Kitap şifahanesi	Gerçekler açığa çıkıyor
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						
						

C) OKUMA SONRASINDA YAPILABİLECEK ETKİNLİKLER

ETKİNLİKLER

Gerekli Malzemeler

- Çalışma kâğıtları (çocuk sayısı kadar çoğaltılır), kâğıt, kalem

ÜÇÜNCÜ ETKİNLİK: Karakter Okumaları

- Bu bölümde kitaptaki ana karakterleri tanımayı ve incelemeyi amaçlıyoruz. Çalışma kâğıdındaki tabloyu örnekte olduğu gibi öğrencilerle birlikte doldurun, doldururken kitaptan doğrudan çıkarım yapmayı hedefleyin.
- Tablodaki Agah örneğinde birinci özelliği üzerinden adım adım ilerleyerek çocuklara çalışmayı nasıl yapacaklarını gösterin. Agah'ın birkaç dil bildiğini ve sözcüklerle oynamayı sevdiğini sayfa 105'teki (2. paragraf) cümleler üzerinden sebep-sonuç ilişkileri kurarak örnekleyin.
- O sayfada Agah'ın bu özelliğini ispatlayan cümleleri hep birlikte bulun, doğrudan söylenmiş ya da dolaylı yoldan anlatılmış olaylar/cümleler/sözcükler üzerinden çıkarım yaparak onun nasıl biri olduğunu düşünün, tartışın.
- Tabloda Agah'ı anlatan ikinci özellik/cümlede ("Arkadaşlarını ve arkadaşlıklarını önemsiyor.") çocuklara bu kez sayfa numarası vermiyoruz. İkinci bölüme (sayfa 91-179) hızlıca baksınlar ve ipuçlarını bulsunlar.
- Söyledikleri olayı hep birlikte düşünürken Agah'ın arkadaşlarını önemsedğini gösteren izlere hangi sayfalarda rastladığımızı (olaylar, cümleler vb.) sorun. Bu sayfaları açıp ilgili yerleri hep birlikte okuyun, cümle ya da sözcüklerin altını çiziniz, söyledikleri şeyin onun bu özelliğini destekleyen bir örnek olup olmadığını tartışın.
- Tabloda Agah'la ilgili üçüncü cümleyi ise bu kez onların yazmasını söyleyin. Çalışmaya aynı şekilde devam edin yani söyledikleri özelliği gösteren izlere/ipuçlarına hangi sayfalarda rastladığımızı sorun.
- Çalışma kâğıdını kullanın.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

• Karakter Okumaları

KİTAPTAKİ BÖLÜMÜ	KİŞİ	ÖZELLİKLERİ VE ÖZELLİĞİN İSPATI
İkinci Bölüm (Osmanlı Dönemi)	Agah	1. Pek çok dil biliyor. Sözcüklerle oynamayı seviyor. (Sayfa 105, ikinci paragraf) 2. Arkadaşlarını ve arkadaşlıklarını önemsiyor. Sayfa ... : Sayfa ... : Sayfa ... : 3. Özelliği Sayfa ... : Sayfa ... :

ÖDEV

- Karakter okuma çalışması basitten karmaşığa adım adım ilerleyen bir çalışmadır. Ağah üzerinde çalışarak örneklediğiniz bu çalışmanın ardından ödev verin, seçecekleri karakter/ler üzerinde bu yöntemi kullanarak çalışmalarını isteyin.
- **Öneriler:** Tabloda Osmanlı Dönemi'ni örnek olarak çalıştık. Kitabın Bizans ve günümüz bölümlerinden en az bir karakter seçip incelemelerini söylerseniz karakter okumasını her bölüm için yapmış olursunuz. Üç dönemi her çocuğa bir dönem verecek şekilde paylaştırabilir ya da grup çalışması yaparak her gruba üç dönemden birini verebilirsiniz.
- Çalışma kâğıdını kullanın.

ÇALIŞMA / ÖDEV KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

- **Karakter Okumaları**

KİTAPTAKİ BÖLÜMÜ	KİŞİ	ÖZELLİKLERİ VE ÖZELLİĞİN İSPATI
Birinci Bölüm (Bizans Dönemi)		1. 2.

DÖRDÜNCÜ ETKİNLİK A: Karakterlerin Geometrik Şekilleri

ETKİNLİKLER

Tabloyu öğrencilerinizle birlikte örnekteki gibi doldurun. Doldururken çocukların bir önceki etkinlikte (Karakter Okumaları) bahsettikleri özellikleri anımsamalarını ve kullanmalarını söyleyin.

- Neden o şekli seçtiklerini, neye dayanarak bu eşleştirmeyi yaptıklarını sorun. Karakterin özelliklerini (fiziksel özellikleri, duyguları, yaptıkları, seçimleri, hayalleri vb.) hep birlikte anımsayın, geometrik şeklin onun bu özelliklerinden hangisine benzediğini gerekçeleriyle anlatmalarını isteyin.
- Karakterin asla benzemediği geometrik şekli de konuşabilirsiniz. Hangi yönleriyle bu şekilden farklı olduğunu sorun. Ağah örneğini hep birlikte yaparak çalışmayı anlatın.
- Çalışma kâğıdını kullanın.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

A. Etkinlik: Karakterlerin Geometrik Şekilleri

Tablodaki geometrik şekillerin özelliklerini düşünün. Bir karakter seçin ve o karakteri bir geometrik şekil ile eşleştirin. Neden onunla eşleştirdiğinizi, karakter ve şeklin benzer yönlerini anlatın.

- Seçtiğiniz karakteri neden bu geometrik şekil ile eşleştirdiniz?
- Karakterin özellikleri (fiziksel özellikleri, duyguları, yaptıkları, seçimleri, hayalleri vb.) seçtiğiniz geometrik şeklin hangi özelliğine benziyor? Neden?
- “Ona asla benzemiyor.” dediğiniz bir şekil var mı? Neden?

									Ona benziyor çünkü...	Ona hiç benzemiyor çünkü...
Agah										
Marcus										
Defne										
Osman Hamdi										
Hasan										
Safiye Ali										
Salomon										
Augustus										
Beatus										
Valerius										
Alin										
Atlas										
Gülay Abla										

B. Etkinlik: Farklı Dönemlerde Arkadaşlığın Geometrik Şekilleri

- Tablodaki geometrik şekilleri bu kez de her dönemde yaşanan arkadaşlığı anlatma aracı olarak kullanıyoruz. Bizans, Osmanlı ve günümüzde arkadaşlığın nasıl olduğunu, çocukların birlikte neler yaptıklarını ve yapmadıklarını ya da yapamadıklarını, yani o dönemde yaşayan çocukların yaşam koşullarını düşünerek bunları en iyi anlatan geometrik şeklin hangisi olabileceğini anlatmalarını isteyin. Kitapta geçen olaylardan ve cümlelerden örnekler vererek düşüncelerini ispatlamaları önemli. Lütfen her yanıt için “Bunu neye dayanarak söylüyorsun?” sorusunu sorun.
- Bunu ödev olarak da yapabilirler.
- Çalışma kâğıdını kullanın.

Öneri:

- Arkadaşlık kavramı üzerine derinleştikten sonra isterseniz üçüncü etkinliği yapmadan dördüncü etkinliğe geçebilirsiniz. Orada da üç dönemdeki arkadaşlık üzerine konuşuyor, kavramın dönemlerdeki ortak noktalarından hareket ederek Süleyman Düğümü simgesi üzerinden arkadaşlığı birleştiriyor, düğümlüyoruz.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

B. Etkinlik: Farklı Dönemlerde Arkadaşlığın Geometrik Şekilleri

Tablodaki geometrik şekillerin özelliklerini anımsayın. Her dönemde yaşanan arkadaşlığı düşünerek onu bu şekillerden biriyle eşleştirin.

REHBER SORULAR

1. Neden onunla eşleştirdiniz?
2. O dönemin özellikleri, o dönemde yaşayan çocukların yaşamı ve birlikte yaptıkları şeyleri seçtiğiniz geometrik şeklin hangi özelliğine benziyor? Neden?

									Çünkü...
1. Bölümde (4. yüzyıl Bizans Dönemi) Arkadaşlık									
2. Bölümde (19. yüzyıl Osmanlı Dönemi) Arkadaşlık									
3. Bölümde (21. yüzyıl Günümüzde) Arkadaşlık									

BEŞİNCİ ETKİNLİK A Etkinlik: Karakterlerin Bölüm Gezileri

ETKİNLİKLER

- Herhangi bir bölümden, herhangi bir karakteri kendi bölümü/tarihi dönemi dışına taşıyoruz.
- Tablodaki Defne karakteri üzerinden verilen örneği birlikte inceleyin.
- Defne karakterinin özelliklerini önceki çalışma kağıtlarına bakarak anımsamalarını isteyin.
- Oradaki paylaşımlardan yola çıkarak Defne'nin üç özelliğini derinleştirin. Daha sonra Defne'yi Bizans dönemine gönderin.
- Diğer karakterlerle ilgili tabloları da ister birlikte doldurun ister ödev olarak verin.
- *Çalışma kağıdını kullanın.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

B. Etkinlik: Karakterlerin Bölüm Gezileri

Herhangi bir bölümden, herhangi bir karakteri kendi bölümünün/tarihi döneminin dışına taşıyın.

Gideceği dönemdeki yaşamı dikkate alarak sahip olduğu özelliklerle orada neler yapabileceğini anlatın.

REHBER SORULAR

1. Defne nasıl biri?
2. Gittiği dönemin genel özellikleri neler? Kızlar orada neler yapıyor/yapamıyor?
3. Defne sahip olduğu özelliklerle o dönemde nasıl yaşar; neler yapabilir; hangi karakterle bağı/ilişkisi olur? Neden?

KARAKTER	Defne
Karakterin özellikleri	– Sabırlı – Arkadaşlığı önemseyen – Meraklı, cesur
Yer aldığı bölüm	3. Bölüm
Gittiği bölüm ve hangi karakter olarak gittiği	1. Bölüm / Augustus'un kızı
Bir özelliği ile olaya dâhil oluşu	Augustus'un kızı olabilir. Sabırlı, meraklı ve cesur oluşu sayesinde mozaik döşeme işinde babasına model çizerek yardım edebilir. Kadınların okula gitmediği ve çalışmadığı (zanaat yapmadığı) bir dönemde babası ile olan bağı sayesinde mozaik işinde çalışabilir çünkü mozaik döşemek sabır gerektiriyor, tıpkı Minecraft ile bir şehir inşa etmek gibi. Cesareti ile Bizans Dönemi'nde yaşayan kızlara örnek olabilir.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

Etkinlik: Karakterlerin Bölüm Gezileri

Karakter	
Karakterin Özellikleri	1. 2. 3.
Yer Aldığı Bölüm	
Gittiği Bölüm ve Hangi Karakter Olarak Gittiği	
Bir Özelliği ile Olaya Dâhil Oluşu	

ALTINCI ETKİNLİK

A. Etkinlik: Arkadaşlık Düğümleri

- Bu çalışmada Bizans, Osmanlı ve günümüzde arkadaşlığın temel/ortak özelliklerini derinleştiriyoruz. Üçüncü etkinlikte kullandığınız çalışma kâğıdına hep birlikte yeniden bakın (Etkinlik 3B). Üç dönemde arkadaşlık ve o dönemdeki arkadaşlığı simgeleyen geometrik şekiller üzerine konuştuğunuzda orada bahsedilen özelliklerden de yola çıkarak her dönemin arkadaşlık kavramını dört özelliğe indirgeyin. Bu özellikleri sembolün kitapta söz edilen anlamını da düşünerek Süleyman Düğümü sembolü üzerindeki boşluklara yazmalarını isteyin (çalışma kâğıdı).
- Bu çalışmada arkadaşlık kavramını özetliyor, önceki etkinliklerde yaptığımız her şeyi Süleyman Düğümü simgesi üzerinden birleştirip düğümlüyoruz.
- Çalışma kâğıdını kullanın.

REHBER SORULAR

1. *Bizans Dönemi'nde arkadaşlık hangi özellikleriyle anlatılıyor? Dört ilmekten ya da dört küçük düğümden oluşan bir arkadaşlık düğümü düşünün. Her ilmeğinde hangi özellik olur, dört ilmek birbirine nasıl bağlanır? Şekil üzerine özellikleri yazarak anlatın.*
2. *Osmanlı Dönemi'nde arkadaşlık hangi özellikleriyle anlatılıyor? Dört ilmekten ya da dört küçük düğümden oluşan bir arkadaşlık düğümü düşünün. Her ilmeğinde hangi özellik olur, dört ilmek birbirine nasıl bağlanır? Şekil üzerine özellikleri yazarak anlatın.*
3. *Günümüzü anlatan bölümde arkadaşlık sizce hangi özellikleriyle anlatılıyor? Dört ilmekten ya da dört küçük düğümden oluşan bir arkadaşlık düğümü düşünün. Her ilmeğinde hangi özellik olur, dört ilmek birbirine nasıl bağlanır? Şekil üzerine özellikleri yazarak anlatın.*

Uygulayıcıya Not:

- Bu etkinliği isterseniz grup çalışması formatında da uygulayabilirsiniz. Her gruba bir dönem verebilir ya da gruplardan üç dönemi de çalışmalarını isteyebilirsiniz. Gruplar tek bir dönem üzerinde alışacaklarsa aynı dönemi en az iki gruba birden verecek şekilde gruplama yapın. Böylece farklı grupların aynı döneme bakışlarını karşılaştırabilirsiniz.
- İsterseniz bu çalışmayı ödev olarak da verebilirsiniz. Çocukları daha önceki etkinlikteki (alışma kâğıdı) verileri kullanmaları için yönlendirmeyi unutmayın.

Alternatif Uygulama Önerisi:

- Bu çalışmayı görsel sanat çalışmasına çevirebilirsiniz. Süleyman Düğümü'nün kitaptaki dönem motifinden yola çıkarak tasarım odaklı bir çalışma da yapabilirsiniz. Her çocuk ya da grup, çalışma kâğıdı yerine kendi Süleyman Düğümü motifini çizerek dönemin arkadaşlık özelliklerini onun üzerine yazabilir.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

A. Etkinlik: Arkadaşlık Düğümleri

Dönemdeki arkadaşlık algısına göre boşlukları doldurun.

1. Bölüm: 4. Yüzyıl Bizans Dönemi'nde Arkadaşlık

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Bölüm: 19. Yüzyıl Osmanlı Döneminde Arkadaşlık

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Bölüm: 21. Yüzyıl Günümüzde Arkadaşlık

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ALTIN KİTAPLAR
AKADEMİ

B. Etkinlik: Dügüm Dügüm Üstüne

İlk etkinlikte yaptığımız çalışma kâğıdını kullanarak (çalışma kâğıdı ... Sınıfı Arkadaşlık Deyince Ne Anlıyor?) sınıfça karara varılan arkadaşlık kavramı ile kitabın üçüncü bölümünde bahsedilen arkadaşlığın özelliklerini karşılaştırın. Defne ve arkadaşlarının arkadaşlığı ile sizin sınıfın/grubun arkadaşlığa bakışı arasında ne tür benzerliklerin ve farklılıkların olduğunu tartışın.

Tartışma Soruları

1. *Bizim sınıfın arkadaşlık özelliklerindeki dört temel özellik neydi?*
2. *Defne ve arkadaşlarının arkadaşlıklarının dört temel özelliği ne?*
3. *Benzer özellikler neler? Arkadaşlığa bakışımız hangi açılardan birbirine benziyor?*
4. *Farklı özellikler neler? Arkadaşlığa bakışımız hangi açılardan birbirinden farklı?*

Okumadan önce yapılan çalışmalar bölümünde yer alan birinci etkinlikte (çalışma kâğıdı) gruplar kendilerine isimler bulmuştu. O isimleri tekrar anımsayın. Agah ve arkadaşlarının kurduğu taifenin ismini sorun. “Mutatis Mutandis” isminin (sayfa 102) anlamı üzerine konuşun. Osmanlı Dönemi’nde yaşayan yaşlılarının seçtiği bu isim ile kendi seçtikleri grup isimlerini karşılaştırmalarını isteyin. Yukarıdaki sorularda yer alan farklı dönemlerde arkadaşlığa bakıştaki benzerlik ve farklılıkları, grup isimleri ve arkadaşlık bağlantısını da kurarak tartışın.

Tartışma Soruları

1. *Agah ve arkadaşları kendilerine hangi ismi taktılar? Neden? Bu ismin anlamından yola çıkarak dört arkadaşın birlikte neler yapmak istediğini anımsayalım.*
2. *İlk çalışmada her grup kendine bir isim vermişti. Bu isimler neydi? Bu isimlerin anlamlarından yola çıkarak günümüzde bir araya gelen arkadaşların birlikte neler yapmak istediğini kendi tecrübelerinizden örnekler vererek anlatın.*

YEDİNCİ ETKİNLİK

Enlem Boylamda Enine Boyuna

- Kitabın birinci bölümünde villanın nasıl bir yer olduğunu anlatan yerleri bulun (sayfa 25-26). Bu bölümü hep birlikte okuyun ve villanın nasıl betimlendiğine dikkat edin (Zooochos Pege yakınlarında, bitki kokuları, su kaynağı, kubbeli çatısı, bahçe, bahçedeki mermer heykeller, taş döşeli yol, denize bakan taraf, etrafı açık alan, kemerli sütunlar, üzeri işlenmiş bitki motifli kabartmalar...) İsterseniz bu betimlemelerden yola çıkarak villanın resmini çizmelerini isteyebilirsiniz.
- Kitabın üçüncü bölümünde villanın dönüştüğü yeri (Kazlıçeşme Sanat Merkezi ve Mozaik Müzesi) bulun (Sayfa 194-207). Aynı binanın günümüzde neye dönüştüğüne, nasıl betimlendiğine bakın. Tuğladan yapılmış bina, iç ve dış merdivenler, pencereler, cam tavan, avizeler, piyano, teras, galeri, dikdörtgen oda, cam taban altındaki mozaik taban, Süleyman Düğümü motifi, bina dışına/bahçeye taşan mozaikler, lahit... İsterseniz bu betimlemelerden yola çıkarak müzenin resmini çizmelerini isteyebilir ya da müzeyi anlatan haber, katalog, fotoğraf vb. ile mekânın bugünkü/gerçek durumunu anlatmalarını isteyebilirsiniz.
- Villanın yerini haritadan bulun. Binanın geçmişteki ve bugünkü durumunu karşılaştırın. Binanın içinde, dışında, bahçesinde nelerin artık olmadığına, nelerin izi/parçası kaldığına, nelerin değiştiğine, nelerin aynı kaldığına bakın.
- Yakın tarihte uzun süre Zeytinburnu Belediyesi olarak hizmet veren binanın sanat merkezi ve müzeye dönüşme hikâyesini (kazı çalışmalarını, mozaik ve lahitin bulunmasını vb.) araştırın.
- Daha sonra kitabın ikinci bölümünde bu villadan nerede ve nasıl söz edildiğine bakın (sayfa 166-174). Eskiden askerî hastane olan virane ve terk edilmiş bina, inşaat, etrafındaki binalar, fişenghane, baruthane, çakmakthane, dökümhane, yıkık duvarlar, ahşap kapılar, kırmızı tuğlalar, kırık yer döşemeleri, mermer merdivenler...

- Villanın Osmanlı döneminde Zeytinburnu semtinin hangi bölgesinde olduğunu, üzerine inşa edilen şehrin ve binanın bu dönemde hangi amaçlarla kullanıldığının izini ikinci bölümde anlatılan bilgilerden yola çıkarak bulun.
 - Osmanlı döneminde askerî hastane binasının altında olan villanın bu dönemdeki izini, Osman Hamdi'nin binanın gizemini hissetme hâlinde yola çıkarak takip edin. Kocaoğlan ve çocukların villanın üstünde hangi bölümlerinde dolaştığını tahmin edin.
- * Bu çalışma Nilay Yılmaz'ın Düşünsel Okuma kitabındaki “Enlem Boylamda Enine Boyuna” isimli çalışmasından uyarlanmıştır (İraksak Düşünme, sayfa 66). Tekniğin ayrıntılı yönergesi için bkz. ek 2 bölümü).
- Çalışma kâğıtlarını kullanın.
 - Bu etkinliğin son bölümünde (Etkinlik 6E: çalışma kâğıdı) mekânların ve değişen dilin izini sürüyoruz. Üç bölümde de adı geçen yerlerin Bizans ve Osmanlı dönemlerinde nasıl anıldığını araştırın, çocuklardan tabloda adı geçen yerleri kitaptaki bölümlerde bulmalarını isteyin.
 - Mekân odaklı bir okuma yapmalarını hedeflerseniz, buna sürecin en başında karar verebilir; o bölümü okumaya başlamadan önce tablodaki mekân isimlerini söyleyerek ilgili yerlerin altlarını okurlarken çizmelerini isteyebilirsiniz. Böylece her bölümü belirli bir soru ya da hedef merkezinde okumuş olurlar.

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

A. Etkinlik: Enlem Boylamda Enine Boyuna / Bizans Dönemi

Villanın üç farklı yüzyıldaki izini sürün.

Bizans Dönemi 4. yy	
Yeri (yakınındaki yerler)	
Yapısal özellikleri (içi, dışı, bahçesi vb.) (renkler, sesler, dokular, kokular...)	
Kullanım amacı (sahibi, binanın işlevi, görevi)	
Ek not	

ALTIN KİTAPLAR
AKADEMİ

ETKİNLİKLER

B. Etkinlik: Enlem Boylamda Enine Boyuna / Günümüz

Villanın üç farklı yüzyıldaki izini sürün.

Günümüzde 21. yy	Zeytinburnu ilçesinde
Yeri (yakınındaki yerler)	
Yapısal özellikleri (içi, dışı, bahçesi vb.) (renkler, sesler, dokular, kokular...)	
Kullanım amacı (sahibi, binanın işlevi, görevi)	
Ek not	

ETKİNLİKLER

C. Etkinlik: Enlem Boylamda Enine Boyuna / Osmanlı Dönemi

Villanın üç farklı yüzyıldaki izini sürün.

Osmanlı Döneminde 19. yy	
Yeri (yakınındaki yerler)	
Yapısal özellikleri (içi, dışı, bahçesi vb.) (renkler, sesler, dokular, kokular...)	
Kullanım amacı (sahibi, binanın işlevi, görevi)	
Ek not	

ETKİNLİKLER

D. Etkinlik: Enlem Boylamda Enine Boyuna / Karşılaştırma

Binada hâlâ olan, tamamen kaybolan, binadan geriye kalan ve binada izi hissedilen özellikler

	Bizans	Osmanlı	Günümüz	Değiştiyse Nasıl Olmuş?
Kubbeli çatı	✓	✗	✗	
Mermer heykeller				
Taş döşeli yol				
Kemerli sütunlar				
Bitki motifli kabartmalar				
Mozaikler				
Lahit				
.....				
.....				
.....				

	Bizans	Osmanlı	Günümüz	Değiştiyse Nasıl Olmuş?
Bitki kokularının kaynağı	• Villanın bahçesi • Yakındaki Zooochos Pege			
Ahşap kapılar				
Cam tavan				
Mermer merdivenler				
Teras				
Kırmızı tuğla				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				

ÇALIŞMA KÂĞIDI: Kitabı Okuduktan Sonra

ETKİNLİKLER

Etkinlik: Değişen ve Değişmeyen İsimlerin Peşinde

Günümüzdeki Adı	Bizans 4. yy	Osmanlı 19. yy
Zeytinburnu		
Kazlıçeşme		
Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi		
Balıklı Ayazma		
Yenikapı Mevlevihanesi		
Sultanahmet Meydanı		
.....		
.....		
.....		

SEKİZİNCİ ETKİNLİK

Sanat Çalışmaları

1. Taşlarla mozaik çalışması (Süleyman Düğümü, lotus çiçeği)
2. Villayı resimleme (Bizans, Osmanlı ve günümüzdeki hâlleri ile. Bkz. Etkinlik 6)
3. Bilgisayar uygulamaları ile mozaik yapımı
4. Birinci bölümdeki betimlemelerden yola çıkarak villayı hayal etme ve bilgisayar programları kullanarak çizme
5. Kitabın bölüm başlarında yer alan dönemsel motiflerin o döneme özgü renklerle ve sanatlarla renklendirilmesi ya da farklı tarzlarda yeniden üretimi (örneğin Osmanlı dönemi görseli için çini ya da ebru çalışması ile)
6. Kâğıt ya da taş parçaları kullanarak kolaj çalışması (her dönemi ayrı ayrı anlatan ya da üç dönemi de aynı düzlemde katman katman gösteren bir çalışma)
7. Kitapta adı geçen bir tabloyu ya da mekânı yiyecekleri kullanarak çizme, tasarlama, renklendirme
8. Dört elementi elementin yiyecekleriyle anlatan poster çalışması
9. Minecraft ile şehir kurma
10. Hayvan haklarını savunan bir afiş/slogan çalışması
11. Kazlıçeşme Sanat ve Mozaik Müzesi'nde kitapla ilgili okulda yapılan sanat çalışmalarının sergisini açma
12. Arkadaşlığı anlatan şarkıları/türküleri bulun.
13. Kitabın üç bölümünde adı geçen sanatları listeleyin. Bunlardan birini deneyimleyin.

MÜZE GEZİSİ: Kazlıçeşme Sanat ve Mozaik Müzesi

- Kitabı okuduktan sonra müzeyi ziyaret etme, mozaikleri inceleme, kitaptaki olayları mekân üzerinde haritalandırma, kitabın izini sürme
- Kitap Şifahanesini ziyaret etme
- Müzede yazarlarla buluşma
- Mayıs ayından Müzeler Haftası etkinlikleri kapsamında müze ziyareti yapma

ZEYTİNBURNU GEZİSİ: Balıklı Ayazma ve Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi

Kitabın ikinci ve üçüncü bölümlerinde adı geçen Ayazma'yı ziyaret, kitaptaki olayları mekân üzerinde haritalandırma, kitabın izini sürme

MEB SÜRDÜRÜLEBİR KALKINMA AMAÇLARI İÇİN EĞİTİM

KURGUDAN GERÇAK HAYATA SÜRDÜRÜLEBİRLİK: KÜLTÜREL MİRAS

Proje çalışmaları

Sınıf sunumları

Aşağıda önerilen çalışmaları MEB'in sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında ele alarak okul ya da sınıf projesi olarak yapabilir, araştırma formatından afiş vb. görsel formatlara aktararak sunulmasını destekleyebilirsiniz.

1. TÜBİTAK lahit içindeki iskeletlerin sınırlarını hâlâ araştırıyor. Sizce önümüzdeki yıllarda neler bulacaklar? Kazlıçeşme Sanat ve Mozaik Müzesi hakkında basında çıkan haberleri araştırın.
2. Sizce 4. yüzyıl Bizans Dönemi'nde o villada kim yaşıyor olabilir? Arkeolog ve tarihçilerin önümüzdeki yıllarda bu villanın sınırlarını çözeceklerini düşünelim. Siz onların yerinde olsaydınız ya da bu ekibe asistanlık yapsaydınız, bugün elimizde olan hangi verilerden yola çıkarak araştırma yapmaya başladınız? Hangi konularla ilgili okuma/araştırma yaptınız? Neden?
3. 4. yüzyıl Bizans ve 19. yüzyıl Osmanlı dönemlerinde Zeytinburnu ilçesinde (özellikle Kazlıçeşme bölgesinde olan) kitapta adları geçen ve günümüzde varlığını sürdüren yapılar hangileridir? Bu yapılar farklı dönemlerde aynı amaçlar mı yoksa farklı amaçlar için mi kullanılmış?
4. Kitapta pek çok vahşi ve evcil hayvandan söz ediliyor. Her bölümde adı geçen hayvanları listeleyin. Bu hayvanların Bizans, Osmanlı ve günümüzdeki yaşamlarını, insanlarla ve şehir hayatıyla olan ilişkilerini karşılaştırın. Bunlardan yola çıkarak bu hayvanların gelecekte nasıl bir yaşamı olacağını anlatın.
5. Pek çok ülkede hayvan haklarını ihlal eden olaylara şahit oluyoruz. Sokaklarda ayı oynatma geleneğinin farklı yüzyıllardaki durumu hakkında araştırma yapın. Türkiye'de ayı oynatıcılığının ne zaman yasaklandığını araştırın. Ayıları oynatmaya devam eden, ayılara eğitirken zulmeden ve ayıların organlarını kaçak olarak sağlık/tıp alanında kullanan ülkelerde hayvan haklarının hangi açılardan ihlal edildiğini araştırın.

6. Agah, Osman Hamdi, Hasan, Safiye Ali ve Salomon'un tarihteki izlerini takip edin. Bu isimlerin Osmanlı Dönemi'nde (1870 ve sonrası) yaşamış olan hangi karakterlere benzediğini, bu kişilerin ne tür işlerle anıldıklarını, kurgu karakterlerin hangi yönleriyle gerçek karakteri temsil ettiklerini araştırın. İkinci bölümdeki olaylarda ve diyaloglarda bu karakterlerin gerçek mesleklerinin izlerini sürün, kurguya gizlenmiş gerçek ipuçlarını bulun.

7. Üç bölümde adı geçen meslekleri listeleyin. Farklı yüzyıllarda yaşayan insanların yaptıkları mesleklerden yola çıkarak Bizans ve Osmanlı dönemindeki meslekler ile üçüncü bölümde geçen meslekleri karşılaştırın.

Hangi mesleklerin, zanaatların/ustalıkların tamamen kaybolduğu, hangi mesleklerin hâlâ devam ettiği, hangi mesleklerin farklılaştığı/değişip dönüştüğü üzerine konuşun. Listenizdeki meslekler içinde birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak etkileşim içinde olan, birbirini etkileyip gelişen meslekler var mı?

8. Mor rengin Bizans, Osmanlı ve günümüzdeki yolculuğunu araştırın. Rengin üretim süreci, üretim araçları, kullanma izni, kullanıldığı yerler vb. bilgileri üç dönem için derleyin. Rengin zaman tünelineki yolculuğunu bir zaman çizelgesi ya da tarih cetveli üzerinde yazı ve görsellerle anlatın.

9. Kazlıçeşme çeşmesinin tarihini araştırın. Çeşmenin ve kaz kabartmasının fotoğraflarını bulun. Bizans Dönemi'nde henüz var olmayan bu çeşmenin kitabın ikinci ve üçüncü bölümlerinde nasıl anlatıldığına bakın (sayfa 147, sayfa 191).

Bu bilgileri Kazlıçeşme çeşmesinin gerçek fotoğraflarıyla karşılaştırın. Kaybolan kaz kabartmalarının hikâyesini araştırın, yakın geçmişte buna nasıl çözüm bulunduğunu anlatın. Bugün bu çeşmeyi siz onaracak/restore edecek olsaydınız, bu tarihî yapıyı özgün biçimine en yakın hale getirmek için günümüz teknolojik gelişmelerinden hangilerini kullanırdınız?

10. Çocuk olmanın farklı dönemlerdeki benzer ve farklı yönlerini araştırın. 4. yüzyıl Bizans ve 19. yüzyıl Osmanlı Dönemi çocukları ile 21. yüzyıl günümüz çocuklarını gündelik yaşamları, eğitim yaşamları ve sosyal yaşamları çerçevesinde; hakları, yetişkinlerin onlardan beklentileri, aile bireyleri ile ilişkileri, değerleri, kaygıları, meslek seçimleri, sınavlar, arkadaşlıkları, oyunları, ilgi duydukları şeyler, dil kullanımları vb. açılardan karşılaştırın. Kitabın ismine de (Zamansız Şehrin Çocukları) bu gözle bakarak bu tartışma içinde değerlendirin.
11. Balıklı Ayazma hakkında araştırma yapın. Kitabın ikinci ve üçüncü bölümlerinde ayazmanın nasıl betimlendiğine bakın. Söylenceler ve kitapta anlatılanlar arasında bağ kurun.
12. Kitabın birinci ve ikinci bölümlerinde hamamlardan bahsedilen bölümleri bulun. Zeytinburnu ilçesinde bulunan tarihî hamamlar ya da hamam kalıntıları hakkında araştırma yapın. Roma/Bizans Dönemi'ndeki hamamların rolünü, insanların hamamlara gitme amacını Osmanlı ve günümüzdeki hamamların amaçlarıyla karşılaştırın. Farklı kültürlerde ve coğrafyalarda binlerce yıldır varlığını sürdüren olan hamamlar sizce önümüzdeki yüzyıllarda da var olacak mı? Hamamların yakın ya da uzak gelecekteki rollerini anlatan bir deneme yazısı yazın.
13. "Dil yaşayan bir varlıktır, dil canlıdır. Kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli hareketlilik içindedir. Dil doğar, zaman içinde büyür, gelişir, değişir ve ölür. İçinde geçmişi ve geleneği barındırdığı kadar geleceği ve hayali, geleceği ve yaratıcılığı da barındırır. Dil taşıyıcıdır." Kitapta Bizans, Osmanlı ve günümüzü anlatan bölümlerde binlerce yıla meydan okuyan bazı cümlelere rastlıyoruz. Özel isimlerin (şehirlerin, semtlerin, mekânların, kişilerin vb.) yanı sıra özellikle farklı dillerde söylenmiş cümleler görüyoruz. Üç bölümde de geçen Latince cümleleri bulun. Bu cümlelerin kullanıldığı durumlara bakın. Zaman içinde anlamlarında değişiklik olmuş mu? Bu cümleleri bugün siz nerelerde duyabilir ya da görebilirsiniz? Latince cümlelerin hâlâ yaşadığı, yaşatıldığı yerleri araştırın.

(Bazı cümlelerin ve dillerin izini kitaptaki dipnotlara bakarak takip edebilirsiniz.)

14. Dünyadaki ilk dil hangisidir? Dünyada kaç dil vardır? Yaşayan dilleri ve ölen dilleri araştırın. Yapay dil ne demek? Esperanto, Interlingua dillerini kimler hangi amaçla kullandı? Ölen dilleri yaşatan yerler, kişiler, kurumlar ya da kültür-sanat çalışmaları var mı? Örneğin bazı kitap ve filmlerde kurgusal diller (Yüzüklerin Efendisi'nde Elfçe/Sindarin, Kara Lisan, cücelerin dili vb.) görüyoruz. Bu diller kurgudan gerçek yaşama çıkıyor mu? Kodlama dili yapay dil midir? Yapay zekânın dili var mı?
15. 21 Şubat Uluslararası Anadili Günü, 26 Eylül Avrupa Diller Günü gibi dille ilgili özel günleri araştırın. Bu tarihlerde neler yapılıyor? 13 Mayıs ve 26 Eylül Türk dili için neden önemli tarihler, bu tarihlerde neyi kutluyoruz?
16. Çırpıcı Çayır şenlikleri Roma/Bizans ve Osmanlı Dönemi'ndeki önemli şenliklerden biridir. Binlerce yıldır varlığını sürdüren çayıra günümüzde ne olduğunu araştırın. Zeytinburnu'nda çayır etkinlikleri artık yok ama Zeytinburnu ilçesiyle özdeşleşen, geçmişte eski zamanlara dayanan bazı geleneksel şenlikler ve buluşmalar yapılıyor. Bu şenlikleri araştırın. Bunlarla ilgili sunumlar yapın. Şenliklere gezi düzenleyin.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARINA YÖNELİK ÇALIŞMALARIN MEB PROGRAMI ÇERÇEVESİNDE ÖĞRENME HEDEFLERİ

SKA 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

SKA 1.2.11

- Sürdürülebilir esnek binalar ve mekânsal planlama (yapı malzemeleri, enerji tasarrufu, planlama süreçleri) (bkz. Birinci Bölüm Bizans, İkinci Bölüm Osmanlı, Üçüncü Bölüm Günümüz)
- Temel fiziksel, sosyal ve psikolojik insan ihtiyaçlarının ve bu ihtiyaçların kişinin bulunduğu kent, kent çeperi ve kırsal yerlerinde nasıl karşılandığını belirler.
- Yerleşim kalıplarının tarihsel nedenlerini anlar ve kültürel mirasa saygı çerçevesinde sürdürülebilir sistemler geliştirmek için uzlaşma ihtiyacının farkında olur.

SKA 10: Eşitsizliklerin Azaltılması

SKA 1.2.10

- Mevcut eşitsizliklerin tarihe uzanan kökleri (bkz. Birinci Bölüm Bizans, İkinci Bölüm Osmanlı, Üçüncü Bölüm Günümüz), Eşitsizliklere karşı sosyal, ekonomik ve politik kapsayıcılık (ulusal ve küresel düzeyde), tipik ayrımcılık (din, dil, ırk, cinsiyet vb.) türleri
- Eşitsizliğin farklı boyutlarını, aralarındaki ilişkileri bilir.
- Eşitsizliğin toplumsal sorunlar ve bireysel memnuniyetsizlik için önemli bir unsur olduğunu anlar.
- Ayrımcılığa uğrayan insanlarla empati kurabilir ve onlarla dayanışma gösterebilir.

SKA 5: Cinsiyet Eşitliği

SKA 1.2.5

- Toplumsal ve kültürel yapı olarak cinsiyet; cinsiyet eşitliği ve karar alma süreçlerine katılım; cinsiyet ve eğitim; cinsiyetin yetenek, din ve ırk vb. diğer sosyal kategorilerle kesişimi (bkz. Birinci Bölüm Bizans, İkinci Bölüm Osmanlı, Üçüncü Bölüm Günümüz)
- Cinsiyetin yetenek, din ve ırk gibi diğer sosyal kategorilerle kesişimi de dahil olmak üzere, küresel normlara kıyasla, (kültürel duyarlılığa saygı duyarak) kendi ülkesi ve kültürü içindeki cinsiyet eşitliği düzeylerini anlar.
- Her iki cinsiyetin tam katılımını sağlama ve güçlendirmede teknoloji ve mevzuatı etkinleştirerek eğitimin rolünü anlar.

SKA 2: Açlığa Son

SKA 1.2.2

- Yiyeceklerin fiziksel, duygusal ve sosyo-kültürel işlevleri (bkz. İkinci Bölüm Osmanlı Dönemi)
- Açlık ve yetersiz beslenme kavramları ile bu kavramların insan yaşamı ve belirli hassas gruplar üzerindeki temel fiziksel ve psikolojik etkileri hakkında bilgi sahibi olur.
- Öğrenen, açlığın ve yetersiz beslenmenin yerel, ulusal ve küresel düzeyde, tarihsel olduğu kadar güncel miktar ve dağılımını bilir.

Ek 1:

Bağla Birleştir Ör

“Bir sebep arıyorsan bulursun, bulduğun o sebeple çoğaltmak istediğin hikâyeye sarılırsın.”

Rastgele seçtiğiniz sözcükleri, resimleri ve nesneleri toplayıp hepsini önünüze koyun. Daha sonra bunların içinden ikisini seçin ve ikisinin de içinde olduğu bir bağlam yaratmaya çalışın. Örneğin, “çiçek” ve “pasta”dan yola çıkarak çiçek şeklinde bir pasta düşünebilirsiniz ya da gerçek çiçeklerden yapılmış bir pasta, pastalar dünyasında kutlanan bir çiçek bayramı, pasta yemeği seven bir çiçek, çiçekli elbise giyen bir pastacının dükkânındaki pastalar vb. farklı bağlamlar yaratabilirsiniz.

Yaratıcı okuma/yazma önerisi: Okuduğunuz bir öyküyü ya da bilgilen-dirici metni veya metinde geçen bir karakteri ya da olayı rastgele seçtiğiniz sözcüklerden, resimlerden ve nesnelerden yola çıkarak anlatmayı deneyin. Anlatınızda öykünün bağlamını çerçeve olarak kullanın ve seçtiğiniz şeyleri öyküdeki bir karakterle ya da olayla eşleştirmeye çalışın. Resimdeki “deniz” öyküdeki karakterin “göz rengi”ne gönderme yapıyor olabilir ya da sözcüğün içindeki ıslaklık kavramı onun üzgün olduğu bir anda çok “ağlamış” olmasıyla ilişkilendirilebilir. Karakterin karar verme konusunda deniz gibi başına buyruk ve özgür olmadığını düşünmesi ile eşleştirme yaparak bu sözcüğün daha pek çok şeyle bağlantısını kurabilirsiniz.

Ek 2:

17. Enlem Boylamda Enine Boyuna

“İnsan yaşadığı yere benzer.”

Başka coğrafyalar, diller, inançlar, gelenekler ve kültürler zihnimizi esnetir. “Bir başka dünya” ya da “bir başka bakış mümkün”ü bize gösterir; bizi kendi enlem ve boylamlarımızdan başka noktalara doğru kaydırır. Daralan ya da genişleyen her açı bize yeni bir bakış açısı getirir. Araştırmalar, sorun çözme becerilerinin coğrafya değişikliği yapan kişilerde daha hızlı olduğunu söylüyor. Bunu deneyimlemek için o kültürle mutlaka fiziki olarak buluşmamız gerekmiyor. O kültürü anlatan kitap, dergi vb. okumak, filmler izlemek, o kültürün öğeleriyle (müzik, yemek, sanat vb.) yolumuzun kesiştiği yerlerde bulunmak ya da o kültürden biriyle arkadaş olmak da düşüncelerimize benzer şekilde bir esneklik getiriyor.

Şimdi, hiç bilmediğiniz bir kültür seçip o kültürü araştırmaya başlayın. Daha sonra orada yaşadığınızı hayal ederek bir gününüzün nasıl geçtiğini düşünün. Hangi işler size uygun olur? Bir iş gününde ya da hafta sonunda neler yaparsınız? Popüler şarkılar, mekânlar, filmler vb. seçin. O coğrafyada çözüm bekleyen en temel sorunu öğrenin; orada yaşayanların ona bakış açılarının nasıl olduğunu araştırın.

Yaratıcı okuma/yazma önerisi: Okuduğunuz bir öyküde ya da bilgilendirici metinde anlatılan öykünün/olayın geçtiği ülke, şehir, kültür belli ise onu tüm ayrıntılarıyla araştırın. Eğer yer belirtilmemişse olayların geçtiği yerlerin özelliklerini listeleyin. Anlatılan öykü Türkiye’de ve sizin yaşadığınız şehirde gerçekleşseydi olayın yerel koşullarda nasıl değişeceğini düşünün. Türkiye’nin ve şehrinizin genel özelliklerini belirleyin ve bu özelliklerin öykünün hangi bölümlerine farklılık getireceğini saptayıp bunları listeleyin. Örneğin; “*Kırmızı Başlıklı Kız* masalında kızın büyükannesine yiyecek götürmek için ormanda tek başına dolaşmasına bizim kültürümüzde bir anne izin vermezdi.” diyebilirsiniz. Bu çalışmada isterseniz öyküden belirli bir an ya da bir diyalog seçebilir, bu durumda öykünün tümüne değil de belirli bir parçasına odaklanarak da ilerleyebilirsiniz. Seçtiğiniz cümledeki durumun Türkiye koşulları dikkate alındığında aynı sözcüklerle, aynı tonda ve duyguda ifade edilip edilmeyeceğini sadece dil ve anlatımı düşünerek de değerlendirebilirsiniz.

*Nilay Yılmaz, *Düşünsel Okuma*, Altın Kitaplar Akademisi

